

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตลาดบางหลวงเป็นชุมชนเก่าแก่อายุกว่า 100 ปี จากข้อมูลตลาดบางหลวง ก่อตั้งมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2446 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน (หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี) ด้านฝั่งตะวันตก เป็นห้องแถวไม้สองชั้นหันหน้าเข้าหากัน ยาวจากหัวตลาดถึงท้ายตลาด ปัจจุบันยังคงสภาพความสวยงามและบรรยากาศ ของสถาปัตยกรรมตลาดเก่าในอดีตไว้อย่างสมบูรณ์ ทั้งรูปแบบวิถีชีวิต ที่เรียบง่าย การค้าขายของคนในชุมชน รวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรม ที่ผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนที่สืบทอดกันมาเป็นเวลากว่า 100 ปี การสร้างตลาดบางหลวงในอดีต ได้เริ่มจากคนจีนโพ้นทะเล ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บางหลวง จนกลายเป็นชุมชนที่ประกอบการค้า จึงสร้างเป็นตลาดเรือนไม้สองชั้น หันหน้าเข้าหากัน

แต่เดิมตลาดบางหลวงเป็นแหล่งค้าขายทางน้ำ ที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอบางเลน เพราะมีท่าเรือ สะดวกในการขนถ่ายสินค้า มีบริษัทขนส่งให้บริการเดินเรือจากสุพรรณบุรีไปยังสถานีรถไฟจั่วราย เพื่อเดินทางระหว่างหมู่บ้านหรือเข้ากรุงเทพฯ เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทน มี การสร้างถนน รถยนต์ก็มาแทนที่เรือ ทำให้การค้าขายทางน้ำเริ่มซบเซาลง แต่การค้าขายของชาวตลาดบางหลวงก็ยังคงอยู่ และยังคงรักษาเอกลักษณ์ด้านต่าง ๆไว้อย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นร้านขายยาจีนสมุนไพร ร้านทำฟันปลอม ร้านทำทอง ร้านบัดกรีโลหะ ร้านทำเส้นก๋วยเตี๋ยวก็ยังคงอนุรักษ์ไว้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของบางหลวงต่อไป

นอกจากเอกลักษณ์ด้านต่างๆที่กล่าวมาแล้วนั้น สิ่งที่อยู่คู่กับตลาดคลองหลวงยังมีเอกลักษณ์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ห้องแถวไม้สองชั้นที่ทำให้บรรยากาศของอดีตยังอบอวลอยู่ในตลาดบางหลวง ซึ่งเป็นเสน่ห์ที่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าบุคคลที่มาท่องเที่ยวที่ตลาดแห่งนี้จะมาเยือนเพื่อสัมผัสกับอดีต ทั้งร้านสมัยเก่า อาหารโบราณ และสถานที่ที่มีเอกลักษณ์ในตัวเอง

แต่ปัจจุบันนี้จากที่ลงพื้นที่ที่จะเห็นว่าถึงแม้ว่าห้องแถวไม้ยังคงอยู่แต่ภายในบางส่วนได้มีการปรับปรุงให้มีความทันสมัย ตามสมัยนิยมและความสะดวกสบาย หากปล่อยให้จุดนี้ไปในอนาคตอันใกล้เราอาจจะไม่เหลือสถาปัตยกรรมตลาดเก่าในอดีตหลงเหลืออยู่จึงจำเป็นที่เราน่าจะร่วมมือกันเพื่อทำความเข้าใจและส่งเสริมให้ชุมชนอนุรักษ์ของเก่าไว้เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ป้องกันสูญเสียประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมความเป็นมาของตลาดบางหลวง จนครปฐม
2. เพื่อศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมของ ห้องแถวไม้สองชั้นตลาดบางหลวง จนครปฐม
3. ศึกษาวัสดุสมัยใหม่ที่สามารถนำมาใช้ได้คงทนกว่าไม้ โดยยังรักษารูปแบบของสถาปัตยกรรมโบราณไว้

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาห้องแถวสองชั้นพื้นที่ชุมชนตลาดบางหลวง จ.นครปฐม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- มุ่งศึกษาเฉพาะ รูปแบบทางสถาปัตยกรรม ของชุมชนตลาดบางหลวง จ.นครปฐม
- ศึกษาวัสดุที่สามารถนำมาใช้ทดแทนไม้

3. ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ชุมชนตลาดบางหลวง ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ นักท่องเที่ยว

แนวทางการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม โดยเบื้องต้นเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความเป็นมาของชุมชนตลาดบางหลวง เพื่อนำมาสรุปและวิเคราะห์ถึงสถาปัตยกรรมของชุมชน จากนั้นทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยจะสอบถาม ผู้อาศัยในชุมชน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ และนักท่องเที่ยว ถึงความพึงพอใจในรูปแบบของสถาปัตยกรรมของชุมชนตลาดบางหลวง ความต้องการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมความเป็นมาของตลาดบางหลวง จ.นครปฐม
2. ทำให้ทราบถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของห้องแถวไม้สองชั้นตลาดบางหลวง จ.นครปฐม
3. ทำให้ทราบวัสดุที่สามารถนำมาใช้ทดแทนไม้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การอนุรักษ์อาคาร คือ กระบวนการที่ทำให้อาคารได้รับการดูแลรักษาให้คงอยู่ได้
 การสงวนรักษา คือ การดูแล รักษาไว้ตามสภาพเดิม และป้องกันไม่ให้เสียหายเพิ่มขึ้น
 การบูรณะ คือ การซ่อมแซม ปรับปรุงให้มีรูปทรงลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมให้มากที่สุด

สถาปัตยกรรม คือ อาคารหรือสิ่งก่อสร้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสิ่งปลูกสร้างนั้น ที่มาจากการออกแบบของมนุษย์ ด้วยศาสตร์ทางด้านศิลปะ การจัดวางที่ว่าง ทัศนศิลป์ และวิศวกรรมการก่อสร้าง เพื่อประโยชน์ใช้สอย สถาปัตยกรรมยังเป็นสื่อความคิด และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมในยุคนั้นๆด้วย

วัสดุทดแทนไม้ คือ วัสดุที่ผลิตขึ้นเพื่อทดแทนการใช้ไม้จริง